

تفسیر فتح العزیز

(تفسیر عزیزی)

جلد اول

بر اساس منابع اہل سنت

مؤلف: شاہ عبدالعزیز دہلوی

تخریج و تعلیق: عبدالرحیم زرنجی

دهلوی، عبدالعزیز بن احمد، ۱۱۵۹ - ۱۲۳۹ ق.
تفسیر فتح العزیز (تفسیر عزیزی) / مؤلف عبدالعزیز دهلوی؛ تخریج و تعلیق عبدالرحیم زرنجی.
تهران: نشر احسان، ۱۳۹۹. ج. ۴.
شابک: ۷-۴۹۴-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸ دوره ۰: ۰-۴۹۳-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸ ج. ۱؛ ۴۹-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸ ج. ۲.
۴-۴۹۵؛
ج. ۳: ۷-۵۰۶-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸؛ ۲-۵۱۴-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸ ج. ۴.
موضوع: تفاسیر اهل سنت -- قرن ۱۳ ق.
موضوع: ۱۹th century -- Qur'an -- *Sunnite Hermeneutics
شناسنامه افزودن زرنجی، عبدالرحیم، ۱۳۶۳-
شناسنامه الزوده: Zaranji, Abdolrahim
رده بندی کنگره: ۷-۱۳۰۷/۵-۹۷BP
رده بندی دیویی: ۱۷۹/۱۳۰۷
شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۲۰۱۲۲

تهران، خیابان انقلاب، رویه وی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، شماره ۴۰۶.

www.nashrehsan.com

تلفن: ۶۶۹۵۴۴۰۴

تفسیر فتح العزیز (جلد اول)

مؤلف: شاه عبدالعزیز دهلوی

تخریج و تعلیق: عبدالرحیم زرنجی

ناشر: نشر احسان

چاپخانه: چاپ مهارت

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹

قیمت دوره: چهارصد هزار تومان

شابک جلد اول: ۰-۴۹۳-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸

شابک دوره: ۷-۴۹۴-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸

- عظمت و حقانیت دعوت قرآن ۱۶
- همه قرآن یا ده سوره یا یک سوره؟ ۱۶
- اعجاز قرآن بزرگترین دلیل بر رسالت حضرت محمد ﷺ ۲۰
- شروط تحدی ۲۱
- قرآن کریم و شروط تحدی ۲۲
- نتیجه‌ی تحدی قرآن ۲۳
- استمرار تحدی قرآن کریم ۲۳
- هیچ‌گاه همانند قرآن را نخواهید آورد ۲۴
- از کجا که مثل آن را نبرده‌اند؟! ۲۷
- فصاحت و بلاغت ۲۹
- در کلام فصحاء، جای محارضا و اختلاف است ۲۹
- حفظ قرآن توسط خداوند و نظرات فاسران در مورد آن ۳۶
- امکان عملی محفوظ ماندن قرآن کریم ۳۸
- انکار نبوت حضرت محمد ﷺ از روی نادانی و عناد ۳۹
- قانونگذاری در قرآن ۴۰
- ورقی ززین از عجایب قرآن کریم ۴۱
- عظمت قرآن در کتب پیشین ۴۵
- جلوه تازه‌ای از اعجاز قرآن ۴۷
- آهنگ معجزه آسای قرآن ۴۹
- معجزات اقتراحی ۵۰
- اعجاز قرآن از دریچه علم غیب ۵۱
- قرآن معجزه است ۵۴
- امتیاز قرآن از سایر معجزات ۵۵
- اشکال و جواب آن ۵۷
- قرآن از جهاتی معجزه است ۵۷

قرآن دانش جدید و راه نوئی آورد	۶۰
لغت هر کس نماینده افکار اوست	۶۰
قرآن سرچشمه علوم می باشد	۶۲
خصائص قرآن و امتیاز آن	۶۳
قرآن و تصویر شکافته شدن ماه	۶۳
شق القمر یک معجزه بزرگ پیامبر اسلام ﷺ	۶۶
شق القمر از نظر علوم روز	۶۸
شق القمر از نظر تاریخی	۷۰
تاریخ و نوع این معجزه بزرگ	۷۲
قرآن و بیان ما برای عجیب قوم سبا	۷۲
یک اعجاز تاریخی قرآن	۷۴
گواهی دیگران درباره قرآن	۷۴
معنای لغوی تفسیر	۷۸
تفسیر در اصطلاح	۷۸
پیدایش علم تفسیر	۷۹
منابع تفسیر	۷۹
مفسران صحابه رضی الله عنهم	۸۰
مدارس تفسیری	۸۱
طبقات مفسرین	۸۲
بعضی از تفاسیر و ترجمه های قرآن کریم در سرزمین هند	۸۲
معرفی تفسیر فتح العزیز	۸۸
محاسن «فتح العزیز» تفسیر عزیزی	۹۲
گزیده نکته های علمی و تحقیقی این تفسیر	۹۲
خصائص و محاسن کلام قرآن	۹۳

- ۹۵ بیان توبه کردن
- ۹۷ متعلق بِالرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- ۹۸ بیان آنچه متعلق بِإِيَّاكَ نَعْبُدُ است
- ۹۹ جواب اعتراض ملحدین
- ۱۰۴ شرح حال حضرت شاه عبدالعزیز دهلوی رحمۃ اللہ علیہ
- ۱۱۱ ادامه راه شاه صاحب رحمۃ اللہ علیہ و توسعه برنامه هایش
- ۱۱۱ تبلیغ و اقامه قرآن
- ۱۱۴ تدریس و ترویج حدیث
- ۱۱۷ مبارزه با استعمار انگلیس و حفظ ملیت مسلمانان
- ۱۲۲ حضرت سید احمد شہید رحمۃ اللہ علیہ
- ۱۲۴ مولانا عبدالحی برهان‌الدی رحمۃ اللہ علیہ و مولانا محمد اسماعیل شہید رحمۃ اللہ علیہ
- ۱۲۵ مولانا شاه اسحاق صاحب رحمۃ اللہ علیہ و سید محمد یعقوب صاحب رحمۃ اللہ علیہ
- ۱۲۶ علمای جلیل‌القدر و اساتید بزرگ
- ۱۲۷ **سورہی فاتحہ**
- ۱۳۰ شأن نزول سورہ فاتحہ
- ۱۳۷ فصل، استعانت بغیر
- ۱۳۹ تفصیل حقیقت نبی
- ۱۴۰ تفصیل معنی صدیق
- ۱۴۱ تفصیل معنی شہید و صالح
- ۱۴۲ حقیقت غضب
- ۱۴۳ حقیقت ضلال
- ۱۴۴ بیان بعضی لطائف و نکات سورہ فاتحہ و آنچه متعلق بہ تسمیہ است
- ۱۴۶ آنچه متعلق بہ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ است
- ۱۵۰ آنچه متعلق بہ ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ است

- ۱۵۲ و فرشتها نیز سه قسم اند
- ۱۵۳ بیان اسباب حصول سعادت
- ۱۵۴ بیان حواس خمسہ
- ۱۵۶ بیان رکن فلاح
- ۱۶۵ آنچه متعلق به ﴿مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ است
- ۱۶۹ تحقیق لفظ «یوم»
- ۱۷۰ تعلق حمد با این مالکیت و وجه استحقاق حمد
- ۱۷۲ بیان آنچه متعلق به ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ است
- ۱۷۳ جواب اعتراض ملحدین
- ۱۷۵ معیار کمال انسانی و اهمیت عبادت
- ۱۷۵ مناسبت ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ با ﴿مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ و درجات عبادت
- ۱۷۷ حکمت تقدیم ذکر معبود یعنی ﴿إِيَّاكَ﴾
- ۱۷۷ نکته جمع آوردن صیغه ﴿نَعْبُدُ﴾
- ۱۷۸ بیان آنچه تعلق به ﴿إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ دارد
- ۱۷۹ موانع عبادت و دو شبهه
- ۱۸۰ وضاحت مقام استعانت
- ۱۸۱ وجه صیغه مخاطب بجای صیغه غایب آوردن
- ۱۸۲ بیان آنکه تخصیص عبادت و استعانت مشرکین را با اهل اسلام خلاف است
- ۱۸۳ تفصیل عبادت و استعانت از غیر
- ۱۸۴ نکته در بیان ﴿إِيَّاكَ﴾ و ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾
- ۱۸۵ بیان آنچه متعلق به ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ است
- ۱۸۵ هدایتی که انبیاء و کتابهایی آسمانی با آن آمده اند بر دو قسم است
- ۱۸۶ بیان هدایت
- ۱۸۷ بیان آنکه آدمی را سه قوت است
- ۱۸۸ علم معاد یا سمعیات

علم الجواهر و الأعراض	۱۸۹
قوت شهویه	۱۸۹
قوت غضبیه	۱۸۹
دومین شبهه و جواب آن	۱۹۲
در بیان آنچه متعلق به ﴿صِرْطُ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ است	۱۹۳
حقیقت اختلاف شرائع	۱۹۵
در بیان آنچه متعلق به ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ است	۱۹۶
مغضوب علیه و ضالّ چه کسانی اند؟	۱۹۶
حکمت آوردن تَعْرِيفِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ؟	۱۹۷
بیان آنچه متعلق به تفسیر اسامی سوره است	۱۹۸
حکمت تکرار سجده	۲۰۰
بیان فائده دیگر: در سوره فاتحه در چیست	۲۰۱
فصل، اسامی سوره فاتحه	۲۰۳
فَاتِحَةُ الْكِتَابِ	۲۰۳
استنتاج و استخدام و نقل و حکایت	۲۰۴
«سُورَةُ الْحَمْدِ»	۲۰۵
«سُورَةُ الشُّكْرِ»	۲۰۶
«سُورَةُ الْكَنْزِ»	۲۰۶
سُورَةُ الصَّلَاةِ	۲۰۹
السَّبْعُ الْمَثَانِ	۲۱۰
«أُمُّ الْكِتَابِ» مشتمل بر سه علم است	۲۱۱
بیان مداخل شیطان در آدمی	۲۱۵
فائده: در بیان بعضی فضائل این سوره	۲۱۷
بیان زاری ابلیس در عُمر خود	۲۲۰

سوره ی بقره.....	۲۲۳
وجه تسمیه، دلالت بر مسائل ضروری دارد.....	۲۲۴
اثبات صانع عالم.....	۲۲۴
اثبات نبوت.....	۲۲۴
اهمیت سُورَةُ الْبَقَرَةِ.....	۲۲۵
«الْحَيُّ الْقَيُّومُ» بمنزله روح است و تمام آیات شیون و مظاهر آن اند.....	۲۲۶
حیات و قیام خاندان بنی اسرائیل.....	۲۲۶
حیات و قیام بنی اسمعیل.....	۲۲۷
چند اقسام حیات.....	۲۲۸
حیات و قیام.....	۲۲۸
واقعات حیات غیبی برای رسوخ معنای حی و قیوم در اذهان.....	۲۲۹
حیات احوال و ذکر قیام.....	۲۲۹
خصوصیت سوره بقره درباره حاکم بندها شرعی.....	۲۳۰
وجوه متعدد خصوصیت سوره بقره در برابر سایر سوره های قرآن.....	۲۳۱
بیان خواص سوره بقره برای دفع چیچک.....	۲۳۵
سوره ها آیا توقیفی اند یا اجتهادی.....	۲۳۵
ترتیب آیات توقیفی است و ترتیب سوره ها اجتهادی است.....	۲۳۶
چرا در ترتیب قرآن رعایت ترتیب نزول نشد.....	۲۳۹
وجه ربط سوره فاتحه با سوره بقره.....	۲۴۰
در بیان حروف مقطعات.....	۲۴۸
دقائق حروف.....	۲۵۳
اصول احکام دین چهار چیزاند.....	۲۵۶
مراتب سه گانه تقوی.....	۲۶۰
علامات و شرائط متقیان در پرتو احادیث صحیحه و آثار صحابه و تابعین.....	۲۶۱
در بیان هفت گروه مردم.....	۲۶۵

۲۶۹.....	بیان اختلاف علما در معنی هدایت
۲۷۰.....	در بیان حقیقت ایمان
۲۷۱.....	تحقیق مقام
۲۷۲.....	وجود ذهنی ایمان دو مرتبه دارد
۲۷۳.....	بیان اقسام ایمان
۲۷۹.....	بیان خرج نمودن مال که هفت نوع عبادت است
۲۸۲.....	بیان خواندن آیات سورۀ بقره
۲۸۳.....	بیان حفاظت دزد
۲۸۵.....	قلب و محل تلب
۲۹۰.....	بیان اقسام نفاق
۲۹۳.....	بیان زشتی تقیه
۲۹۹.....	بیان فساد منافقین در زمین به چند نوع بود
۳۰۷.....	بیان ظلماتی که منافقان را محیط خواهد بود
۳۱۲.....	بیان فرق معنی ضوء و نور
۳۱۴.....	بیان پیدایش جرم ابرورعد و غیره
۳۲۰.....	عجائب صنعت الهی در زمین
۳۲۴.....	آسمان گردش می کند
۳۳۰.....	بیان پنج نعمت در این دو آیت
۳۳۱.....	دلیل واضح برای گرد بودن زمین
۳۳۳.....	تفصیل انواع شرک
۳۳۷.....	فرق در میان عبادت و اطاعت
۳۳۹.....	خصائص و محاسن کلام قرآن
۳۵۶.....	بیان اشیای حقیره که در انجیل مقدس است
۳۶۸.....	در بیان علم عقائد با دلائل
۳۷۴.....	بیان فائده چند در پیدایش آسمان و زمین

بیان تخصیص خلافت بآدم ﷺ	۳۷۸
طریقه خلافت دادن به خلیفه	۳۸۱
در بیان حقیقت فرشته	۳۸۸
بیان خدمات و معصومیت فرشتها	۳۸۹
تتمه واقعه پیدایش حضرت آدم ﷺ	۳۹۴
بیان فضیلت علم	۴۰۸
هفت وجه برتری علم بر مال	۴۰۸
بیان مذلت زرقه که اصحاب پیغمبر ﷺ را ظالم و غاصب می دانند	۴۱۱
متعلقات تفسیری	۴۱۶
حیثیت سجد فرشتگان برای آدم	۴۱۷
ابلیس از فرشتگان نبوده	۴۱۸
آمدن ابلیس بحضرت مریم علیها السلام	۴۲۰
بیان پیدایش حضرت حوّا	۴۲۱
درخت ممنوعه کدام بود؟	۴۲۴
بیان ادعیه حضرت آدم ﷺ	۴۳۱
بیان صیام بیض	۴۳۲
بیان ترکیب حقیقت توبه	۴۴۰
بیان فرق معنی الم و حزن	۴۴۲
بیان نزول حضرت آدم و حوّا و ابلیس و مار و طاؤس بر زمین	۴۴۴
بیان حرفتهای جمیع پیغمبران ﷺ	۴۴۷
دعای حضرت آدم برای اولاد خود	۴۴۸
دعای ابلیس برای اولاد	۴۴۹
بیان کتاب و قرآن و رسول و مسجد ابلیس ملعون	۴۵۲
اعتراض کردن حضرت موسی بر حضرت آدم و جواب دادن ایشان را	۴۵۳
معنای اسرائیل و سایر متعلقات	۴۵۸